''કુરબાની કયા હૈ ?''

- શેખ રઝાઉલ્લાહ અ.કરીમ મદની

કુરબાની કિસી ભી કૌમ કે લિએ ઝિંદગી કી દલીલ હે, કૌમ જબ તક કુરબાની કા જઝબા રખતી હૈ ઉરૂજ વ બુલંદીયા ઉસ કે કદમ ચુમતી હે ઔર કુરબાની કા જઝબા કમ હોને કે સાથ હી કૌમ અપની કદર ખોને લગતી હે.

ઇદે કુરબાં દર હકીકત કૌમ કા હર વકત વ હરઆન અપના સબ કુછ રાહે ખુદા મેં લુટાને કે જઝબે સે સરશાર રહને કી ખુશી કા ઇઝહાર હૈ ઔર એક જાનવર કી કુરબાની દેને કે અમલ કો હર સાલ દોહરાના ઇસ બાત કા એલાન હે કિ હમ ઇસી તરહ અપને માલ વ મતાઅ ઔર ખ્વાહિશ વ આરઝુ કી કુરબાની કે લિએ ભી તૈયાર હૈ.

ઇદે કુરબાં કા મકસદ સિર્ફ એક જાનવર કો ઝબહ કર દેના હરગિઝ નહીં અગર હમ યહ સમજતે હે તો યહ કુરબાની કા કમઝોર ઔર સતહી તસવ્વુર હે જીસકી ઇજાઝત ઇસ્લામ જૈસા મુકમ્મલ દીન ઔર હકીકત પસંદ મઝહબ હરગિઝ નહીં દેતા.

કુરબાની કો નબી (સ.અ.વ.) ને ''સુન્નત અબીકુમ ઇબરાહીમ'' સે તઅબીર કિયા હૈ ઔર જબ ઇબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ અલયહિસ્સલામ કી ઝિંદગી દેખતે હે તો સરાપા કુરબાની વ ઇષાર નઝર આતી હે. કૌન સી ઐસી ચીઝ હે જીસકી કુરબાની ઇબ્રાહીમ અલયહિસ્સલામને ન દી હો. માલ વ દૌલત કી કુરબાની, જાહ વ મન્સબ કી કુરબાની, માં-બાપ કી કુરબાની, બીવી બચ્ચો કી કુરબાની ગરઝ કિ ઇબ્રાહીમ અલયહિસ્લામ કી સારી ઝિંદગી હી કુરબાની સે ઇબારત હે. અગર હમારે અંદર યહ સારે જઝબાત પૈદા હો સકે તો સમજના ચાહિએ કિ હમને વાકઅી કુરબાની કી ઔર અગર ખુદા ન ખાસ્તા હમને કઇ જાનવર ઝબહ કર ડાલે ઔર દિલ મેં વહ જઝબાત પૈદા ન હો સકે નીઝ અપની ઔર અપને માલ વ મતાઅ ઔર ખ્વાહિશાત કી કુરબાની કા ઇરાદહ તક દિલ મેં ન હુવા તો ના તો હમને કુરબાની કો સમજા ઔર ન ઇસ સે કોઇ ફાયદા હાંસિલ કિયા. કુરઆની બયાન કે મુતાબિક કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઇઝઝત અગર કબુલ કરતા હે તો સિર્ફ નેક જઝબાત ઔર ખુલુસ કો કુબુલ કરતા હે. વરના ગોશ્ત-પોશ્ત-હડ્ડીયાં ઔર ખુન તો યહાં ઝમીન પર રહ જાતે હે. ઉસ કે યહાં તો સિર્ફ ખુલુસ વ અમલે સાલેહ ઔર નેક જઝબાત હી પહુંચતે હે. અલ્લાહ કા ફરમાન હે, ''હરગિઝ નહીં પહુંચતા ઇસ કુરબાની કા ગોશ્ત ઔર ખુન લેકિન પહુંચતા હે ઉસકો તુમ્હારા તકવા.'' (સુરહ હજ - ૩૭)

કુરબાની ઔર અશરહ ઝીલહજ કે ફઝાઇલ

અશરહ ઝીલહજ કે અંદર કિએ જાનેવાલે અઅમાલ કા દરજા બહુત બળા હે ઔર યહ અશરાહ બહુત હી ફઝીલતો કા હામિલ હે. નબી (સ.અ.વ.) કી એક હદીષ જીસ કો ઇમામ બુખારી ને રિવાયત કિયા હે ઉસ મેં હે કિ ઇસ અશરાહ કે અમલ કો જો મકબુલિયત બારગાહે ઇલાહી મેં હે વહ કિસી અમલ કો હાંસિલ નહીં હે. સહાબા કિરામ ને અર્ઝ કિયા ''કયા રાહે ખુદા મેં જેહાદ કરનેવાલે કો ભી વહ ફઝીલત હાંસિલ નહીં ?'' ફરમાયા, ''હાં, ઉસ કો ભી હાંસિલ નહીં સિવાય ઉસ મુજાહિદ કે જો રાહે ખુદા મેં અપના સબ કુલ લૂંટા દે.'' ઇસ પુરે અશરહ કે રોઝો કી ભી બળી ફઝીલત હે. નબી (સ.અ.વ.) ઇસ અશરહ મેં રોઝે રખ્ખા કરતે થે. સુનન નિસાઇ વ મુસ્નદ ઇમામ અહમદ બીન હમ્બલ

www.iickutch.blogspot.in

રહમતુલ્લાહ અલયહ મેં મઝકુર હૈ કિ ''આપ (સ.અ.વ.) અશરહ ઝીલહજ્જ કે રોઝે, હર માહ કે તીન રોઝે ઔર ફજ્ર સે પહલેકી દો રકઅતે કભી નહિં છોળા કરતે થે'' ઈસ અશરહ કો ૯ જિલહજ્જ કે રોઝા કી ખુસુસી ફઝીલત આઈ હૈ. ચુનાંચે મુસ્લિમ શરીફ વગૈરહ મેં હૈ કિ યવમે અરફા કા રોઝા ગુઝિસ્તાં સાલ વ આઇન્દહ સાલ કે ગુનાહોં કો ધો ડાલતા હૈ, ''હાં યાદ રહે કી હાજી લોગ યવમે અરફાકા રોઝા ન રખ્ખે કયુંકિ ઈસકા રોઝા ઉનકે લીએ મમનુઅ હૈ.'' (ઇબ્નેમાજા)

કુરબાની કા અમલ અલ્લાહ તઆલા કો ઇન્તિહાઇ દરજા મહબુબ હૈ. નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''ઇદુઝ ઝોહા કે દિન ખુન બહાને (યઅની કુરબાની કરને) સે ઝયાદહ મહબુબ કોઇ અમલ નહિં. નેક નિયતી સે કી ગઇ કુરબાની ખુન ઝમીન પર ગિરને સે પહેલે હી બારગાહે રબ્બુલ ઇઝઝત મેં મકબુલ હો જાતા હૈ.'' (તિરમીઝી)

ઈદે કુરબાં કા ચાંદ દેખને કે બાદ કા અમલ

ઇદે કુરબાં કા ચાંદ દેખતે હી તકબીરાતે ઇદૈન પઢના શુરૂઅ કર દેની ચાહીએ. તકબીરાત બુલંદ આવાઝ સે કહેના સહાબા કિરામ કે અમલ સે ષાબિત હૈ. તકબીરાત હર વકત, ચલતે ફિરતે, ઉઠતે-બેઠતે કહતે રહના ચાહિએ. (મરઆત શરહ મિશ્કાત)

ચાંદ નઝર આને કે બાદ સે લેકર ઇદ કે દીન તક બાલ વ નાખુન હરગિઝ ન કાટે ચાહે કુરબાની કરે યા ના કરે. (મુસ્લિમ, અબુ દાઉદ, નિસાઇ)

ઈદૈન કી તકબીરે

તકબીરાતે ઇદૈન કઇ તરહ વારિદ હૈ. ઉન મેં સે કોઇ ભી અલ્ફાઝ ઇસ્તિમાલ કર લિએ જાએ. મષલન...

(૧) અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર, લા ઇલાહ ઇલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર વલિલ્લાહિલ હમ્દ. (દારકતની)

(૨) અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર કબીરા (મુસ્નદ અ. રઝઝાક) મૈદાને ઇદ મેં ભી કષરત ઔર ઝોર સે તકબીરાત કહની ચાહિએ. (ફતહુલ બારી વ નયનુલ અવતાર)

ઈદ કે દિન કે અઅમાલ

(૧) સુબહ સવેરે નહા-ધોકર હસ્બે ઇસ્તિતાઅત (પોતાની તાકત પ્રમાણે) બહેતર સે બહેતર લિબાસ પહને ઔર ખુશ્બુ લગાએ. (મિશ્કાત)

(૨) ઇદુલ ઝોહા કે દિન નમાઝ સે પહલે કુછ ન ખાએ બલ્કિ આકર કુરબાની કે ગોશ્ત મેં સે ખાએ. (તિરમિઝી, મુસ્નદ અહેમદ)

(૩) ઇદ કી નમાઝ સુરજ બુલંદ હોતે હી પઢ લેની ચાહિએ ઝયાદહ દેર ન કી જાએ. (અબુદાઉદ, ઇબ્નેમાઝા)

(૪) ઇદ કી નમાઝ કે લીએ મૈદાન કી તરફ નિકલના ઔર રાસ્તા ભર તકબીર કહતે હુએ ચલના ચાહિએ. (મિશ્કાત મઅ મરઆત)

www.jickutch.blogspot.in

(૫) તમામ ઔરતે ભી ઇદગાહ મેં જાએ અલબત્તા હાએઝા ઔરતે નમાઝ કે વકત અલગ બૈઠ જાએ. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૬) બિલા ઝરૂરત મસ્જિદ મેં નમાઝે ઇદ પઢ્હ લેના દુરસ્ત નહિં.

(૭) ઇદ કી નમાઝ બિલા અઝાન વ અકામત કે મસ્નુન હૈ. નમાઝ સે પહલે ખુત્બા દેના ઔર નમાઝ સે પહલે યા બાદ મેં સુન્નત વ નવાફીલ પઢ્હના અલ્લાહ કે રસુલ (સ.અ.વ.) સે ષાબિત નહિં. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૮) ઇદ કી નમાઝ દો રકઅત સુન્નતે મોઅ્કેદાહ્ હે. પહલી રકઅત મેં તકબીરે તહરીમા કે બાદ સાત તકબીરે ઔર દુસરી રકઅત કેં કિરાઅત સે પહલે પાંચ તકબીરે કહની ચાહિએ. તકબીરે તહરીમા કે અલાવાહ્ ઇસ તરહ કુલ તકબીરાત બારહ (૧૨) હુઇ. (બુખારી, મુસ્લિમ, તિરમિઝી, અબુ દાઉદ)

(૯) પહલી રકઅત મે. ''સુરહ અઅલા'' ઔર દુસરી રકઅત મેં ''સુરહ ગાશિયહ'' યા પહલી મેં ''સુરહ કાફ'' ઔર દુસરી મેં ''સુરહ કમર'' પઢ્હના સુન્નત હે. (તિરમિઝી, અબુ દાઉદ)

તકબીરાતે ઝવાઇદ મેં રફઉલયદૈન

તકબીરાતે ઝવાઇદ મેં (બંનેવ રકઅત ની બાર વખત તકબીરો પઢ્હતી વખતે) રફઉલયદૈન સહાબા કે અમલ સે ષાબિત હે. (તલખીસ અલખેર, ઇબ્નેમાજા)

અગર કોઇ ઇદ કી જમાઅત ન પાએ ?

અગર કોઇ ઇદ કી જમાઅત ન પાએ તો ઉસી જગહ મૈદાન મેં મસ્નુન તરીકા પર દો રકઅત નમાઝ અદા કર લે. (મરઆત શરહ મિશ્કાત)

ઇદ કી મુબારકબાદ

મુસલમાનો કો ઇદ કી મુબારક બાદ દેતે વકત એક દુસરે સે ''તકબ્બલલ્લાહુ મિન્ના વ મિન્ક'' કહના ચાહિએ.

સબસે બહેતર કુરબાની

કુરબાની કે જાનવરો મેં સબ સે બહેતર જાનવર દુમ્બા હે. સબ સે અફ્ઝલ કુરબાની વહ હે જો તંદુરસ્ત વ તવાના હો.

કુરબાની કે જાનવર

વહ જાનવર જીન કી કુરબાની નબી (સ.અ.વ.) ઔર સહાબા કિરામ ને કી વહ ભેળ, બકરી, ઉંટ, ગાય હૈ. યહ ચારો કિસ્મ કે નર ઔર માદા જાનવર કુરબાની કે જાનવર હે. સલ્ફે સાલિહીન સે ઇન્હી જાનવરો કી કુરબાની ષાબિત હે.

એક જાનવર મેં સાત આદમી શરીક હો સકતે હે. લેકિન યહ તઆદાદ સિર્ફ ગાય

www.iickutch.blogspot.in

ઔર ઉટ કે સાથ ખાસ હે. બકરી ઔર દુન્બા મેં શિરકત જાઇઝ નહી. હાં એક બકરી ઔર એક દુન્બા પુરે ઘર કી તરફ સે હો સકતા હે. જૈસા કિ સુનન અબુદાઉદ ઔર મુસ્તદરક હાકિમ મેં અહાદીષ મવજુદ હે. સુનન તિરમિઝીમેં ઉટ મેં દસ આદમીયોં કી શિરકત ભી મઝકુર હે મગર ઉસ કી સનદ બનિસ્બત ઇસ હદીષ કે જીસ મેં ઉટમેં ભી સાત કી શિરકત કા તઝકરહ હે, કમઝોર હે. લિહાઝા બહેતર હે કિ ઉટ મેં ભી સાત અફરાદ શામિલ હો.

એક બકરી કા સારે ઘરવાલો કી તરફ સે કાફી હોના અહાદીષે સહીહા ઔર સહાબા કે અમલ સે ષાબિત હે. ઇસ કો નબી (સ.અ.વ.) કી ખુસુસીયત બતાના યા મન્સુખ કહકર ગુઝર જાનેકી કોશિશ કરના ઇન્તિહાઇ દરજે કી જસારત હે ઔર ઇસ તરહ કી બાતિલ તાવીલાત સે હદીષ શરીફ કી મુખાલિફત લાઝિમ આતી હે.

કયા કુરબાની કી કિંમત સદકા કી જા સકતી હે ?

કુરબાની કે લીયે જીસ જાનવર કા ઝબહ કરના રૂકને કુરબાની હે. યઅની જાનવર કા ખુન બહાના જરૂરી હે. કોઇ દુસરી ચીઝ ઉસ કેં કાઇમ મકામ નહીં હો સકતી. જો લોગ બિરાદરાને વતન કે સાથે બજાં રવાદારી ઔર અપની ગુલામાના ઝહનીયત કે પેશે નઝર જાનવર કી કુરબાની કે બજાએ ઉસ કી કિંમત દે દેને કી બાત કરતે હે વહ સરાસર નાદાની ઔર હમાકત કી બાત કરતે હે. કિંમત અદા કરના તો દુર કી બાત હે ખુદ ઝિંદા જાનવર કો સદકા કર દેના ભી કુરબાની કે કાઇક મકામ નહીં હો સકતા.

કુરબાની કા જાનવર કૈસા હો?

કુરબાની કે જાનવર કા ઇન્તિખાબ કિયા જાએ વહ તંદુરસ્ત, તવાના ઔર ખુબસુરત હો, અગર નર હો ઔર સીંગદાર હો તો ઝયાદહ બહેતર હે કયુંકિ નબી (સ.અ.વ.) ઐસે હી જાનવર પસંદ કરતે થે.

જાનવર કા દંતા (દાંત કાં હોના) ઝરૂરી હે. સિર્ફ બવકતે મજબુરી ભેળ કા છે મા (છ મહિના) કા બચ્ચા ભી કુરબાની કિયા જા સકતા હે. (મરઆત શરહ મિશકાત) કુરબાની કા જાનવર બે એબ હોના ચાહિએ. યઅની કાના-કુબળા, અંધા-લુલા યા કાન કટા વગૈરહ નહીં હોના ચાહિએ. અગર ચે જાનવર કા તમામ ઓયુબ સે પાક હોના ઝરૂરી હે મગર જાનવર ખરીદને ઔર કુરબાની કે લિએ મુતઅય્યન કરને કે બાદ ઐબદાર હો જાએ તો ઉસ કી કુરબાની હો સકતી હે, ખરીદતે વકત ઉસ કા બે એબ હોના ઝરૂરી હે. (મુસ્નદ અહમદ મોઅત્તા ઇમામ માલિક)

કુરબાની કા વકત

કુરબાની કા વકત ઇદ કી નમાઝ કે બાદ હે. નમાઝે ઇદ સે પહલે કી ગઇ કુરબાની, નહીં હોતી બલ્કિ ઉસ કી જગહ દુસરી કુરબાની કરના લાઝિમ હોગી. (બુખારી) ઇસ મેં દેહાતી ઔર શહરી કી બાત નિકાલ કર દોનો મેં તફરીક કરના કતઅન દુરસ્ત નહીં. ખુસુસન ઉન લોગો સે જો બાત બાત મેં એહતિમામકી બાત કરતે હે યહ બેએહતિયાતી ઇન્તિહાઇ દરજા તઅજ્જુબ ખેઝ હે.

www.jickutch.blogspot.in

કુરબાની કે લિએ સાહિબે નિસાબ

બાઝ લોગ કુરબાની કે લિએ સાહિબે નિસાબ ઔર મુકીમ કી શર્ત લગાતે હે લેકિન યહ બિલા દલીલ હે સિર્ફ સાહિબે ઇસ્તિતાઅત હોના કાફી હે. કુરબાની સે છુટકારા કે લિએ યહ શર્તે લગાના ઇમાની કમઝોરી કી દલીલ હે.

કુરબાની કૌન સે દિન તક જાઇઝ હે ?

સહીહ હદીષ વ સહાબા કે અમલ કી રોશની મેં કુરબાની કરના ઇદ કે દિન ઔર ઉસકે તીન દિન બાદ તક જાઇઝ હે. યઅની તમામ અય્યામે તશરીક કુરબાની કે દિન હે. (ઝાદુલમઆદ, નયનુલ અવતાર)

કયા ખસ્સી કી કુરબાની દુરસ્ત હે ?

બાઝ હઝરાત ખસ્સી જાનવર કી કુરબાની સે પરહેઝ કરને કી તલકીન કરતે હે જો દુરસ્ત નહીં હે. કયુંકિ અહાદીષે સહીહા સે ષાબિત હે કિ નબી (સ.અ.વ.) ને ખસ્સી જાનવર કી કુરબાની કી હૈ. હલાલ જાનવર કા ખસ્સી હોના એબ નહિં, હુસ્ન હૈ. ખસ્સી હોને કો એબ સમજના અકલ વ શરઅ વ ઉર્ફ આમ કો ગલત બતાના હૈ. (અબુ દાઉદ, ઇબ્નેમાજા, નયનુલ અવતાર વગૈરહ)

કયા જાનવર કો કિસી દુસરે સે ઝબહ કરવા સકતે હૈ ?

અગરચે બદરજા મજબુરી જાનવર કો દુસરે સે ભી ઝબહ કરવા સકતે હૈ મગર જાનવર કો ખુદ ઝબહ કરના ઝયાદહ અફઝલ હૈ. અગર કિસી મજબુરી સે ખુદ ઝબહ ન કર સકે તો, અગર મુમકીન હો તો ખુદ વહાં હાઝિર ઝરૂર રહે. (ફતહુલબારી શરહ બુખારી)

કુરબાની કા તરીકા

ઝબહ કરને સે પહલે છુરી વગૈરહ કો ખુબ તેઝ કર લેના ચાહિએ. નેઝ અગર જાનવર કાબુ મેં ન આ સકે તો ઉસ કે પાંવ બાંધ દેના ચાહિએ. ફિર બાંયે પહલુપર ઉસ કી ગરદન પર દબાવ દેતે હુએ ''બિસ્મિલ્લાહિ વલ્લાહુ અકબર'' કહકર છુરી ફેર દેના ચાહિએ. કોઇ ઐસા તરીકા ઇસ્તિમાલ ન કરે જીસ સે જાનવર કો બિલા વજહ ઝયાદહ તકલીફ હો. (નયનુર અવતાર, મરઆત)

કુરબાની કી દુઆ

''ઇન્ની વજ-જહ-તુ વજ-હિ-ય લિલ્લઝી-ફ-ત-રસ્સમાવાતિ વલ-અર્ઝ હનીફવં વમા અના-મિનલ મુશ રિ-કી-ન. ઇન્ન સલાતી વ-નુસુકી વ-મહ-યા-ચ વ-મમાતી લિલ્લાહિ રબ્બલ આલમીન લા-શરી-ક-લહુ વ બિઝા-લિ-ક ઉમિર-તુ વ અના અવ્વલુલ મુસ-લિમીન.''

www.jickutch.blogspot.in

અગર કુરબાની અપને ઔર ઘરવાલો કી તરફ સે કરના હો તો યું કહે ''અલ્લાહુમ્મ લ-ક વ મિન્ક તકબ્બલ મિન્ની વમિન અહ-લિ બયતી.'' ઔર અગર દુસરે કી તરફ સે હો તો કહે, ''અલ્લાહુમ્મા તકબ્બલ મિન'' કે બાદ ઉસ કા નામ લે ઔર ''બિસ્મિલ્લાહિ વલ્લાહુ અકબર'' કહકર ઝબહ કરે.

કુરબાની મે ચમળે કા મસરફ

કુરબાની કે જાનવરો કી ખાલ વગૈરહ ગુરબાઅ વ મસાકીન ઔર યતીમો કો દેના અફઝલ હે. કસ્સાબ વગૈરહ કી ઉજરત મેં ચમળા યા કુરબાની કા ગોશ્ત દેના હરગિઝ જાઇઝ નહીં બલ્કિ કુરબાની કો ઝાએઅ કરાના હે. હાં, દબાગત દેકર ખુદ ઇસ્તિમાલ કર સકતા હે. બેચકર ઉસ કી કિંમત ખાના જાઇઝ નહીં. (મિશ્કાત)

મૈયત કી તરફ સે કુરબાની

મૈયત કી તરફ સે કુરબાની બિલાશુબા જાઇઝ વ દુરસ્ત હે. નબી (સ.અ.વ.) કે કૌલ વ ફેઅલ દોનો સે ઇસ કા ષબુત મવજુદ હે. તરદ્દુદ ઔર શક કી કોઇ ગુંજાઇશ નહીં. (મુસ્લિમ, અબુ દાઉદ, તિરમિઝી વગૈરહ)

અકીકા ઔર કુરબાની

બાઝ લોગ એક જાનવર મેં અકીકા ઔર કુરબાની દોનો કરને કી ગલતી કરતે હે. યહ કિસી તરહ દુરસ્ત નહીં હૈ.

કુરબાની છોળને પર વઇદ

જો શખ્સ કુરબાની કી તાકત રખતા હો ઉસકે બાવજુદ ભી ઉસ સુન્નતે ઇબ્રાહીમી વ સુન્નતે નબવી (સ.અ.વ.) કો ઝિંદા નહીં કરતા ઉસ પર નબી (સ.અ.વ.) ને સખ્ત વઇદ ફરમાઇ હે.

નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયાઃ ''જો શખ્સ કુરબાની કી તાકત રખતા હો ફિર ભી ન કરે વહ હમારી ઇદ્ગાહ કે કરીબ ભી ન ભટકે.'' (ઇબ્ને માજા)

ઇસ હદીષ કો સામને રખકર ગૌર ફરમાઇએ કિ કિસ કદર બદનસીબ હે વહ લોગ જો શાદી બિયાહ ઔર પૈદાઇશ વ મૌત કે મૌકે પર, કૌમી વ મુલ્કી રસ્મો પર ઔર સમાજી રિવાઝો પર શરીઅત કે ખિલાફ પાની કી તરહ પૈસા બહાતે હે.

લેકિન સાલ કે બાદ જબ ઇદુઝ ઝુહા આતી હે તો કુરબાની કે લિએ એક જાનવર ખરીદને કી તૌફિક નહીં હોતી.

અલ્લાહ તઆલા હમે સહીહ સમજ અતા કરે. - આમીન...

'સિરાતે મુસ્તકીમ'ના આ અંક અંગેના આપના અભિપ્રાય
મો. નં. : ૯૪૨૯૦ ૧૭૫૫૫ પર આપવા. જઝાકલ્લાહ ખૈર.

www.tickutch.blogspot.in